

Мищук І. П.,
к.е.н., доц., проф. кафедри комерційної діяльності і підприємництва, Львівська комерційна академія, м. Львів
Печенюк Н. В.,
магістр, Львівська комерційна академія, м. Львів

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЯК СКЛАДОВА ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Анотація. У статті розглянуто основні засоби в контексті проблеми формування інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності торговельних підприємств. Запропоновано трактування системи логістики підприємства торгівлі та її інфраструктурного забезпечення. Визначено принципи формування інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності. Обґрунтовано необхідність залучення основних засобів для реалізації завдань та функцій інфраструктурного забезпечення. Запропоновано використання аутсорсингу під час створення системи інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності підприємств торгівлі. Подальших досліджень потребує розробка методичних підходів до оцінювання доцільності та вибору моделі аутсорсингу.

Ключові слова: підприємство торгівлі, система логістики, принципи формування інфраструктурного забезпечення, основні засоби, аутсорсинг.

Mishchuk I. P.,
Ph.D., Associate Professor, Professor of the Department of Commercial Activity and Entrepreneurship, Lviv Academy of Commerce, Lviv
Pecheniuk N. V.,
Master's degree student, Lviv Academy of Commerce, Lviv

MAIN ASSETS AS A PART OF INFRASTRUCTURAL PROVIDING OF LOGISTICS ACTIVITIES OF TRADE ENTERPRISES

Abstract. The article considers the basic tools in the context of the formation of infrastructural providing of logistics activities of trade enterprises. An interpretation of the logistic system of trade enterprise and its infrastructural providing is proposed. Principles of formation of infrastructural providing of logistics activities are determined. The necessity of attracting main assets to meet the objectives and to implement the functions of infrastructural providing is substantiated. The use of outsourcing when creating a system of infrastructural providing of logistics activities of trade enterprises is proposed. Further research is needed to develop methodological approaches to the assessment of the feasibility and choice of outsourcing model.

Keywords: trade enterprise, logistics system, principles of formation of infrastructural providing, main assets, outsourcing.

Постановка проблеми. Розвиток торгівлі України відбувається в умовах трансформаційних змін в економіці країни, під впливом глобалізаційних процесів, що обумовлює появу нових форматів підприємств торгівлі, використання нових методів та інструментів ведення торговельної діяльності. Сучасний зарубіжний досвід ведення торговельного бізнесу підтверджує необхідність побудови діяльності вітчизняних торговельних підприємств на засадах концепції логістики та розгляду торговельного підприємства як логістичної системи, де об'єктами управління виступають матеріальні (товарні) та пов'язані з ними потокові процеси (інформаційні, комунікаційні, фінансові та ін.). У зв'язку з

цим теорія і практика управління логістичною діяльністю підприємств торгівлі постійно зазнає якісних змін і вимагає подальших досліджень їх закономірностей.

Функціонування підприємств торгівлі напряму залежить від стану та організації інфраструктурного забезпечення їх логістичної діяльності. Нинішній етап розвитку логістичної інфраструктури вимагає розробки нових, науково обґрунтованих механізмів її побудови, що дозволять торговельним підприємствам адаптуватися до зміни ринкової кон'юнктури та забезпечити ефективність діяльності на споживчому ринку. Тому виникає необхідність створення системи інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності торговельних під-

приємств на основі системного і процесного підходів, одним із головних елементів якої є основні засоби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток теорії логістики зроблено вітчизняними та зарубіжними вченими: А. Гаджинським [1], А. Кальченко [2], Є. Крикавським [3], Д. Ламбертом [9], О. Маликовим [4], М. Окландером [7], Ю. Пономарьовою, А. Родниковим, В. Сергєєвим, Д. Стоком [9] та ін. Окремі аспекти логістичної діяльності торговельних підприємств вивчали В. Апопій, Б. Мізюк, Н. Міценко [5], О. Соколова [8], Л. Фролова [10], М. Чорна, Н. Шадченко [12] та інші вчені, але ці дослідження не зосереджувалися на питаннях формування інфраструктурного забезпечення їх логістичної діяльності.

Постановка завдання. Мета статті – узагальнення наукових поглядів щодо сутності системи логістики підприємств торгівлі, обґрунтування змісту її інфраструктурного забезпечення та місця в ньому основних засобів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасній теорії та практиці бізнесу усталилося двоїсте трактування логістики як: 1) достатньо вузький напрям функціональної діяльності підприємства, пов'язаний з виконанням процесів транспортування, складування, експедирування тощо; 2) більш масштабна бізнес-концепція, пов'язана з управлінням потоками продукції та інформації по всіх ланцюжках постачань [9]. Остання за своїм змістом являє собою осереддя логістичного менеджменту як системи управління, яка на засадах логістичного підходу об'єднує, координує та оптимізує комплекс логістичних дій управлінського персоналу ланок певної економічної системи, а також забезпечує інтеграцію логістичної діяльності підприємств-учасників та інших контрагентів у процесі здійснення та управління потоками на всій довжині логістичного ланцюга “постачання – виробництво – збут”, в т.ч. в задіяних у них підприємствах торгівлі.

Логістичний менеджмент дозволяє не лише мінімізувати логістичні витрати, але й зумовлює зміни концепції та стратегії взаємодії пов'язаних між собою рухом товарних потоків виробничих, транспортних, торговельних підприємств, а також узгодження характеру, складу і параметрів систем логістики взаємодіючих суб'єктів господарювання.

Вирішальну роль у створенні системи логістики торговельного підприємства (як одного з учасників такої економічної системи) та забезпеченні її ефективного функціонування відіграє розробка логістичної стратегії підприємства, яка має націлюватися на оптимізацію ресурсів суб'єкта господарювання під час управління товарними та відповідними їм потоками в межах системи логістики підприємства.

Система логістики підприємства загалом розглядається нами як сукупність наявних ресурсів, потужностей, виробничих засобів, що використо-

вуються для виготовлення та (або) реалізації продукції, яка формує сукупність елементів матеріального (товарного) потоку, а також застосовувані на підприємстві концепції, засоби і заходи з управління відповідною логістичною діяльністю цього підприємства (що становить конкретний інструментарій застосовуваного логістичного менеджменту) разом із компетенціями (знаннями, вміннями, навиками) задіяного в логістичних процесах персоналу. Отже, система логістики підприємства торгівлі являє собою складну, спеціально організовану економічну і техніко-технологічну систему, що охоплює сукупність суб'єктів логістичної діяльності, задіяних у ній об'єктів, здійснюваних потокових процесів (пов'язаних із рухом потоків товарів у підприємстві), а також правові, організаційно-управлінські та методичні засади їх взаємодії.

Центральними завданнями управління сферою логістики кожного підприємства є розробка стратегії логістики, підбір інструментарію логістичного менеджменту, складу суб'єктів для організації логістичної взаємодії (шляхом безпосереднього виконання комплексу логістичних операцій, що забезпечують рух матеріального потоку чи його окремих елементів на різних стадіях), задіяних до процесів опрацювання матеріального потоку об'єктів, а також формування логістичної інфраструктури.

Під логістичною інфраструктурою прийнято розуміти комплекс виробничих, транспортних, складських потужностей разом із наявними в них технічними засобами, обладнанням та облаштуваннями, які використовуються для виконання комплексу операцій логістичної діяльності [11]. Для формування інфраструктури логістичних процесів у системі логістики торговельного підприємства ключовими рішеннями логістичного менеджменту є визначення потреби в об'єктах оптової та роздрібною торгівлі, планування їх розвитку та розміщення на полігоні обслуговування, оптимізація складу і кількості технічних засобів, необхідних для реалізації логістичних процесів. Результати реалізації цих рішень, завдяки чому в системі логістики торговельного підприємства придбаваються та задіюються у логістичні процеси зазначені елементи логістичної інфраструктури, ми визначаємо як інфраструктурне забезпечення логістичної діяльності торговельних підприємств. При цьому саме поняття інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності торговельних підприємств набуває певного дуалізму, оскільки воно може виступати і як процес-комплекс дій з визначення потреби в елементах логістичної інфраструктури та реалізації даних рішень (наприклад – шляхом придбання, доставки і встановлення для подальшої експлуатації тих чи інших машин, обладнання, засобів зв'язку тощо), і як результат виконання даного комплексу заходів.

Основною метою формування інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності підприємств торгівлі є створення умов для здійснення комплексу перетворень товарного потоку шляхом виконання логістичних операцій в організаційних межах суб'єкта господарювання, задіяного в ланцю-

гу постачань, з позицій забезпечення їх ефективності та конкурентоспроможності на ринку функціонування. З урахуванням цієї мети процес формування інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності повинен базуватися на наступних принципах (рис. 1).

Вважаємо, що в сучасних умовах формування інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності торговельних підприємств (які суттєво відрізняються за обсягами діяльності, розмірами власного капіталу, можливостями залучення позикових ресурсів тощо) не повинно обмежуватися орієнта-

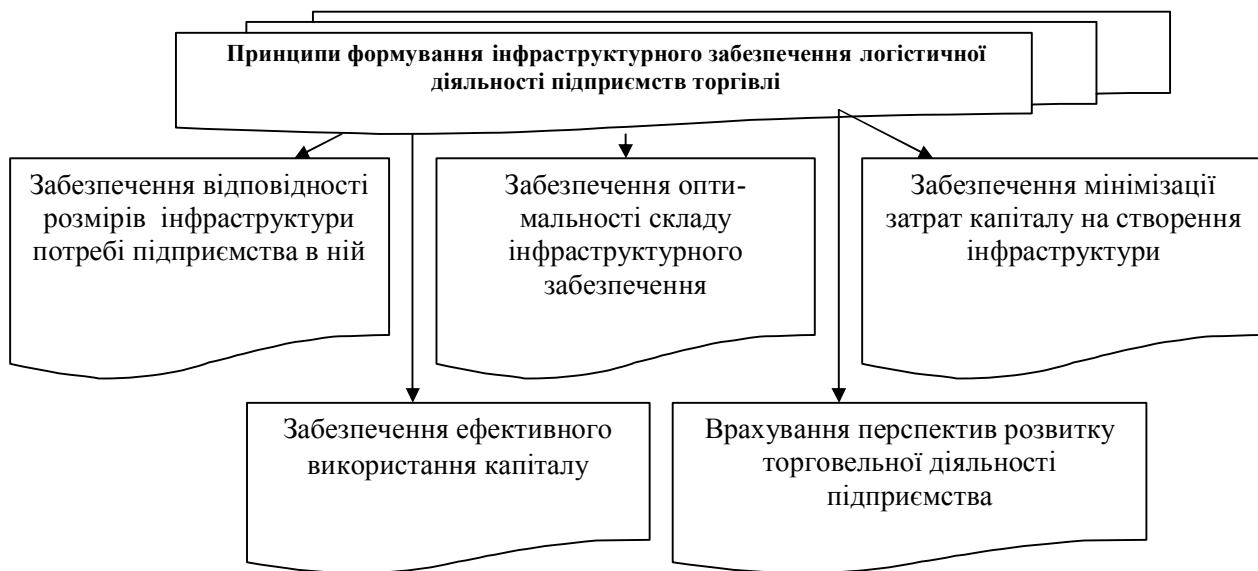

Рис. 1. Принципи формування інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності підприємств торгівлі

Важливість проблеми використання основних засобів обумовлена тим, що матеріальні й фінансові ресурси економіки не безмежні, і будь-які вкладення в розвиток основних засобів обмежують можливість споживання. Інтенсифікація ж використання основних засобів, більш раціональне їх відтворення дозволяє збільшити обсяги товарообороту, підвищити ефективність господарювання торговельних підприємств без додаткових капітальних вкладень або при менших їх обсягах. Більш ефективне відтворення і використання основних засобів підприємства дозволяє підвищити продуктивність праці, знизити витрати обігу і поліпшити інші якісні показники діяльності.

Забезпечення об'єктами матеріально-технічної бази потребує кожен із видів логістичної діяльності торговельних підприємств – закупівельна, виробнича, товарних запасів, складська, збутова, інформаційна, транспортна та ін. (табл. 1). Кожен із зазначених видів логістичної діяльності потребує матеріального інструментарію реалізації, в якості якого виступають різноманітні основні засоби, якими володіє (чи залучає на засадах оренди) торговельне підприємство.

цією на концепцію маркетингу партнерських відносин, яка передбачає передусім врахування власних ресурсів торговельного підприємства та його здатностей до взаємодії з ринковими контрагентами. Більш доцільним, на наш погляд, є використання інноваційної технології передачі окремих функцій інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності підприємств торгівлі на аутсорсинг. При цьому процесний аутсорсинг розглядаємо як передачу (повну чи часткову) окремих функцій (бізнес-процесів) з інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності та відповідальності за результати їх виконання спеціалізованим суб'єктам господарювання (аутсорсерам) за плату на середньо- та довгостроковий період.

Рішення щодо використання аутсорсингу з метою побудови системи інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності торговельного підприємства слід економічно обґрунтувати з точки зору доцільності, можливих ризиків та їх наслідків, очікуваних ефектів, перспектив розвитку. Відповідно до цього може змінюватися потреба підприємства торгівлі у створенні та утриманні власних чи орендованих основних засобів як об'єктів інфраструктурного забезпечення.

Інфраструктурне забезпечення об'єктами матеріально-технічної бази логістичної діяльності торговельних підприємств

Основні завдання та функції логістичної діяльності підприємства торгівлі	Потреба в інфраструктурному забезпеченні об'єктами матеріально-технічної бази
<i>Закупівельна логістика</i>	
Визначення потреби в товарних ресурсах; вибір постачальників товарів; контроль поставок товарів; контроль витрат на закупівлю товарних ресурсів; реалізація процесів постачання товарних ресурсів	Комп'ютерна техніка; програмне забезпечення
<i>Виробнича логістика</i>	
Оперативне планування товарообороту; планування надходження товарів; оперативне управління торгово-технологічними процесами; контроль якості та придатності товарів; контроль витрат обігу; обслуговування виробництва шляхом забезпечення виробничого процесу матеріальними ресурсами	Комп'ютерна техніка; програмне забезпечення; земельні ділянки; будинки, споруди; машини та обладнання; інструменти, прилади, інвентар (меблі); малоцінні необоротні матеріальні активи; інвентарна тара
<i>Логістика товарних запасів</i>	
Визначення оптимальних обсягів та структури товарних запасів; управління товарними запасами; контроль стану товарних запасів та доцільності вкладення коштів в товарні запаси; формування й утримання товарних запасів	Комп'ютерна техніка; програмне забезпечення; будинки, споруди; інструменти, прилади, інвентар (меблі); інвентарна тара
<i>Складська логістика</i>	
Планування потреби в складських приміщеннях та забезпечення оптимального їх використання; організація руху товарних запасів на складі; передпродажна підготовка товарів; контроль витрат на складування та утримання товарних запасів на складі	Земельні ділянки; будинки, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; інструменти, прилади, інвентар (меблі); інвентарна тара; комп'ютерна техніка; програмне забезпечення
<i>Збутова логістика</i>	
Планування процесу продажу товарів; фасування, сортування, упакування товарів; організація продажу товарів та післяпродажного обслуговування; організація отримання і виконання замовлень покупців; реалізація операційних процесів збутової логістики (ЦДТ)	Комп'ютерна техніка; програмне забезпечення; будинки, споруди; машини та обладнання; інструменти, прилади, інвентар (меблі); інвентарна тара
<i>Інформаційна логістика</i>	
Збір інформації про кон'юнктуру ринку, попит споживачів, пропозицію товарів; організація руху інформаційних потоків; контроль витрат в інформаційній логістиці	Комп'ютерна техніка; програмне забезпечення
<i>Транспортна логістика</i>	
Визначення потреби в транспортних засобах; обґрунтування вибору типів та видів транспортних засобів; планування маршрутів товаропросування та їх оптимізація; планування вантажно-розвантажувальних робіт; контроль витрат на транспортування товарів; реалізація процесів транспортування та виконання вантажно-розвантажувальних робіт	Комп'ютерна техніка; програмне забезпечення; транспортні засоби; машини та обладнання

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Інфраструктурне забезпечення логістичної діяльності є важливим організаційно-господарським важелем, використання якого значною мірою визначає ефективність функціонування торговельного підприємства. З метою її подальшого розвитку слід звернути увагу на розробку сучасних, адекватних інструментів управління процесами формування логістичної інфраструктури, зокрема методичних підходів до оптимізації видового, якісного та кількісного складу основних засобів та їх просторового розташування на полігонах обслуговування. Нагальним питанням є пошук най-

більш ефективних механізмів створення та розвитку інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності торговельних підприємств України, в т.ч. розробка методичних підходів до оцінювання доцільності використання при цьому можливостей аутсорсингу та вибору його моделі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаджинский А. М. Логистика / А. М. Гаджинский. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ИВЦ “Маркетинг”, 2000. – 375 с.

2. Кальченко А. Г. Логістика / А. Г. Кальченко. – К. : КНЕУ, 2003. – 284 с.
3. Крикавський Є. В. Логістичні системи / Є. В. Крикавський, Н. В. Чернописька. – Львів : НУ “Львівська політехніка”, 2009. – 264 с.
4. Маликов О. Б. Деловая логистика / О. Б. Маликов. – СПб. : Политехника, 2003. – 223 с.
5. Міценко Н. Г. Логістичний менеджмент – інструмент формування та забезпечення ефективного функціонування інтегрованих систем / Н. Г. Міценко // Торгівля, комерція, підприємництво : зб. наук. праць. – Львів : Видавництво ЛКА, 2013. – Вип. 15. – С. 111-116.
6. Міщук І. П. Формування системи логістики як умова підвищення ефективності діяльності підприємств торгівлі / І. П. Міщук // Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса : ОНЕУ, 2013. – Вип. 4 (51). – С. 98-105.
7. Окландер М. А. Логістика / М. А. Окландер. – К. : ЦУЛ, 2008. – 346 с.
8. Соколова О. Є. Проблеми управління логістичною інфраструктурою підприємств [Електронний ресурс] / О. Є. Соколова. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-2/Sokolova_207.htm
9. Сток Д. Р. Стратегическое управление логистикой / Д. Р. Сток, Д. М. Ламберт ; [пер. с 4-го англ. изд.]. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 797 с.
10. Фролова Л. В. Механізми логістичного управління торговельним підприємством : монографія / Л. В. Фролова. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 322 с.
11. Черевко Г. В. Вдосконалення управління матеріально-інформаційними потоками підприємств АПК на засадах логістики : монографія / Г. В. Черевко, Н. С. Струк. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 352 с.
12. Шадченко Н. Ю. Развитие институциональной среды кооперативного сектора региональной экономики на основе логистических инструментов : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 “Экономика и управление народным хозяйством: региональная экономика: логистика” / Н. Ю. Шадченко. – Кисловодск, 2010. – 24 с.

REFERENCES

1. Gadzhinskij, A. M. (2000), *Logistika* [Logistics], 3rd ed, Marketing, Moscow, Russia.
2. Kal'chenko, A. H. (2003), *Lohistyka* [Logistics], KNEU, Kyiv, Ukraine.
3. Krykavskij, Ye. V. and Chornopys'ka, N. V. (2009), *Lohistychni systemy* [Logistic systems], NU L'vivs'ka politekhnika, L'viv, Ukraine.
4. Malikov, O. B. (2003), *Delovaja logistika* [Business Logistics], Politehnika, St.-Petersburg, Russia.
5. Mitsenko, N. H. (2013), “Lohistychnyj menedzhment – instrument formuvannia ta zabezpechennia efektyvnoho funkcionuvannia intehrovanykh system”, *Torhivlia, komertsii, pidpriemnytstvo*, vol. 15.
6. Mischuk, I. P. (2013), “Formuvannia systemy lohistyky yak umova pidvyschennia efektyvnosti diialnosti pidpriemstv torhivli”, *Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen'*, vol. 4 (51).
7. Oklander, M. A. (2008), *Lohistyka* [Logistics], CSL, Kyiv, Ukraine.
8. Sokolova, O. Ye. Problemy upravlinnia lohistychnoiu infrastrukturoiu pidpriemstv [Online], available at: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2007-2/Sokolova_207.htm
9. Stok, D. R. and Lambert, D. M. (2005), *Strategicheskoe upravlenie logistikoj* [Strategic logistics management], 4th ed, INFRA-M, Moscow, Russia.
10. Frolova, L. V. (2005), *Mekhanizmy lohistychnoho upravlinnia torhovel'nyh pidpriemstv* [Mechanisms of logistic management trading enterprise], DonNUET, Donetsk, Ukraine.
11. Cherevko, H. V. and Struk, N. S. (2012), *Vdoskonalennia upravlinnia material'no-informatsijnyh potokamy pidpriemstv APK na zasadakh lohistyky* [Improvement of management material and information flows enterprises of AIC on the basis of logistics], Liha-Pres, L'viv, Ukraine
12. Shadchenko, N. Ju. (2010), “Development of institutional environment cooperating sector of regional economics on basis of logistic tools”, E.C. Thesis, Economics and management: regional economics: logistics, Kislovodsk, Moscow, Russia.